

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการพัฒนา

ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ต่อชุมชนโดยรอบ
กรณีศึกษา หมู่บ้านแม่เมะ และหมู่บ้านแม่สาใหม่
จังหวัดเชียงใหม่
โดย
รุจิวรรณ ศิริวรรณ
ตุลาคม 2545

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งองค์การสวน
พฤกษศาสตร์ต่อชุมชนโดยรอบ ได้แก่ หมู่บ้านแม่เมะ และหมู่บ้านแม่สาใหม่ อำเภอแมริม จังหวัด
เชียงใหม่ ข้อมูลได้ถูกรวบรวมด้วยแบบสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ที่ผ่านการทดสอบความ
ตรงและความเที่ยง และนำไปรวบรวมเพื่อการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ หัวหน้าครอบครัวที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง แบบมีระบบจาก
หมู่บ้านแม่เมะ ตำบลแม่แรม จำนวน 35 ครอบครัว และหมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง จำนวน
153 ครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42 ปี ครึ่งหนึ่งของ
ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ไม่ได้รับการศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
มาตั้งแต่เกิด ลักษณะครอบครัวของผู้ให้ข้อมูล พบว่ามีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5 คน แต่สามารถหา
รายได้เลี้ยงครอบครัวเพียง 3 คน และพื้นที่ทำกินส่วนใหญ่ได้มาจากการจับจอง

ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในธรรมชาติของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละด้านพบว่า

- 1) ด้านเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยอมรับว่าการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีผลให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ส่งผลให้เกิดความต้องการใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้นเช่นกัน หากแต่ผลผลิตทางเกษตรกรรมยังคงมีจำนวนเท่าเดิม แต่ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด
- 2) ด้านสังคม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ระบุว่าจากการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น มีการตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในสังคม และการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี แต่การใช้เวลาว่างสำหรับส่วนตัวและครอบครัวยังคงเหมือนเดิม
- 3) ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าใจว่า เกิดผลกระทบในทางลบต่อสภาพแวดล้อม กล่าวคือ ปริมาณน้ำน้อยลง และเกิดการขาดแคลนไม่เพียงพอใช้สอยในช่วงฤดูแล้ง และคุณภาพความใสสะอาดของน้ำก็ลดลง มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินเพิ่มขึ้น ดินที่ใช้ปลูกพืชเสื่อมโทรมลง แต่สภาพพื้นที่ป่ามีการอนุรักษ์เพิ่มขึ้นทำให้ไม่รู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ก็วิตกว่าในอนาคต ลูกหลานจะไม่มีที่ทำกินเพราะไม่สามารถหักล้างางพง เปิดพื้นที่ใหม่เพิ่มได้ต่อไป

The objective of the research project was to study the consequence concerning the establishment of the Botanical Garden Organization (BGO) on near by communities at Mae Mhae and Mae Sa Mai village, Mae Rim District, Chiang Mai Province. Information was gathered by questionnaire form and analyzed by SPSS program. Informants were mostly head of the families and were represented by 35 families of Mae Mhae and 153 families of Mae Sa Mai village. They were mostly male with the average age of 42 years old and half of them were uneducated. Their occupations were upland farmers and they were born in the village. The average number per household was 5 persons and only 3 were employed. They owned their land by occupying it without official document.

The consequences concerning the establishment of BGO on rural people were as follows:

1. Economical aspect; villagers earned higher income, however, they also spent more, while their agriculture yield was still more or less the same. Moreover the facilities in the village had been improved and developed, to the extent that it was much better than before.

2. Social impact; the educational value had been recognized. Participation in society, traditional way of life and religious activities were immensely improved. However, time for leisure and their families were still the same.

3. Environmental impact; villagers thought that the environment was effected badly; water quality was poorer and insufficient for consumption in summer. Soil was more impoverish and much more erosion. However, there were more forest conservation around both villages so they felt that there was not much change of the environment. On the other hand, the villagers were worried that they could not occupy more land for their offsprings.